

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN LAUSUNTO KOULUTUSPOLIITTISEN SELONTEON LUONNOKSESTA

Jyväskylän ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen luonnoksesta koulutuspoliittiseksi selonteoksi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK yhtyy ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n antamaan lausuntoon ja sen lisäksi haluaa korostaa erityisesti seuraavia näkökulmia.

TUTKINTOJEN SUORITTAJIEN OSUUDEN NOSTAMINEN

Korkeakoulutettujen osuuden nostaminen 50 %:iin on tavoitteena tarkoituksenmukainen. Usean ammattikorkeakoulun opiskelijoiden rekrytointialueet ovat omaa sijaintialuettaan suurempia. JAMK näkee tärkeäksi, että tavoitteen saavuttamiseksi ryhdytään toimiin digitaalisten oppimismahdollisuuksien, avointen tutkintojen suorittamismahdollisuuksien ja koulutussektorirajat ylittävien ristiinopiskelumahdollisuuksien tehostamiseksi. Tulevaisuudessa voi oppijalle olla mahdollista suorittaa korkeakoulututkinto eri korkeakoulujen digitaalista opintotarjontaa hyödyntäen ja niitä yhdistäen. Tämä edellyttää myös korkeakoulujen Digivisio2030-työn vahvaa etenemistä ja etenemisen koulutuspoliittista tukea päätöksenteossa sekä nykyisen koulutusvastuita ja -tehtäviä määrittävän ammattikorkeakoululainsäädännön kriittistä tarkastelua. Tällä tavoin koko maan kattava ammattikorkeakouluverkosto voi toimia edelleen alueillaan niiden elinkeinoelämää vahvistaen ja väestön osaamisen tasoa nostaen.

Aloituspaikkojen määrän laajentaminen sopii JAMKille hyvin, mikä edellyttää kuitenkin sitä että rahoituksen kehittäminen vastaa koulutusmäärien kasvua.

EUROOPPALAINEN KORKEAKOULUALUE

Eurooppalaisen korkeakoulualueen koherenssin vahvistamiseen tulee kiinnittää huomiota. Ammattikorkeakoulujen tulee voida osallistua korkeakouluverkoston kehittämiseen, yhteisiin rakenteisiin ja jatkuvan oppimisen kehittämiseen myös eurooppalaisesta näkökulmasta. Esimerkiksi niin sanottujen lyhyttutkintojen (microcredentials) rooli suomalaisen koulutusjärjestelmän rakenteiden kehittämisessä on tärkeää. Hyviä esimerkkejä tällaisesta kehityksestä ovat ns. korkeakouludiplomit, joita JAMKin pilotoimana on toteutettu laajasti ammattikorkeakouluverkostossa mutta joiden asemointi koulutusjärjestelmässä on vielä määrittelemätön. Lyhyttutkintojen merkitys jatkuvan oppimisen joustavana ja ketterästi työuran aikaisen osaamisen kehittämisen instrumenttina voi tulevina vuosina olla suuri.

KONSORTIORAKENTEET JA TOINEN ASTE

Koulutuspoliittisen selonteon luonnos kiinnittää hyvin huomiota toisen asteen koulutuksen kehittämiseen ja toisen asteen sekä korkea-asteen yhteistyön mahdollisuuksiin tulevaisuudessa. JAMK pitää tätä asiaa keskeisenä, kriittisenä menestystekijänä suomalaisen koulutusjärjestelmän kehittämisessä. JAMK katsoo, että niitä yhteistyörakenteita, joissa toinen aste on tasavertaisena kumppanina toimimassa korkea-asteen kanssa mm. sujuvia opintopolkujen, tutkimus- ja kehittämisympäristöjen sekä digitaalisten palveluekosysteemien rakentamisessa, tulee aiempaa vahvemmin nostaa esille ja tukea. Tällainen yhteistyörakenne on muun muassa EduFutura Jyväskylä, jossa koulutuskuntayhtymä Gradia toimii tasavertaisena kumppanina ammattikorkeakoulun ja yliopiston kanssa.

Ammatillisesta koulutuksesta, osin myös lukiokoulutuksesta korkeakoulutukseen rekrytoituvilla opiskelijoilla on vaihtelevat korkeakouluopiskelun valmiudet. Vaikuttaa siltä, että näissä valmiuksissa etenkin ns. LUMA-aineissa, kirjallisessa viestinnässä sekä oppimisvaikeuksien tai elämänhallinnan kysymyksissä on yhä syveneviä vajeita. JAMK katsoo, että on kriittisen tärkeää panostaa siihen, että koko toisen asteen ja korkea-asteen väliseen opiskelijoiden siirtymään saadaan tukea sille, että näitä oppimisvalmiuksia voidaan ennakoiden parantaa ja siten menestymisen edellytyksiä korkeakouluopinnoissa vahvistaa. Yksi keino voi olla avoimen ammattikorkeakouluopetuksen laajentaminen osaksi toisen asteen ammatillisia opintoja ja osin lukio-opintoja. Näiden yhteistyörakenteiden vahvistamiseksi korkeakoulujen yhteistyöhön suunnattuja resursseja tulee parantaa.

KANSAINVÄLISYYSSTRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Koulutuspoliittinen selonteko ottaa ansiokkaasti kantaa korkeakoulujen kansainvälistymisen näkymiin. JAMK katsoo, että ulkomaisten opiskelijoiden maahantulon prosessia on nopeasti tehostettava ja kevennettävä. JAMK on ollut vahva kansainvälinen toimija ja sillä on täydet valmiudet laajentaa ulkomaalaisten opiskelijoiden tutkintokoulutusta ja parantaa heidän sijoittumistaan työelämään niillä keinoilla, joita ammattikorkeakoululla voi olla käytettävissä. Suomalaiseen työelämään sijoittumisen tavoite (75 %) on haastava ja siihen tarvitaan vahvasti myös työelämän tuki, joita valtioneuvosto voinee edistää muilla toimenpiteillä.

JAMK on vastannut ammattikorkeakoulujen yhteisen kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin yhteistyöstä (FinnIPS). JAMK toivoo, että tämä toiminta vahvistuisi ja laajenisi koskemaan koko korkeakouluverkostoa ja että siihen olisi saatavilla lisäresursseja.

TKI-TOIMINTA

JAMK yhtyy koulutuspoliittisen selonteon ajatuksiin koulutuksen ja tutkimustoiminnan yhteyden vahvistamisesta. JAMK näkee, että tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää yhtäältä ammattikorkeakoulujen tutkimustoiminnan laajempaa rahoituspohjaa, sen tunnistamista osaksi korkeakoulujen tutkimusrahoitusta yleisemmin, tutkijoiden rekrytoimista aiempaa laajemmin ammattikorkeakoulujen henkilöstöön sekä tutkimustoiminnan yhteistyön vahvistamista ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä.

DIGITAALISUUS JA JATKUVA OPPIMINEN

JAMK katsoo, että on tarpeen aiempaa paljon laajemmin käyttää digitaalisia oppimismahdollisuuksia, opintotarjontoja, ohjauspalveluita ja opintopalveluita sekä jatkuvan oppimisen että tutkintokoulutuksen toteuttamisessa. JAMK on vastannut 2017-2020 välisenä aikana toteutetusta eAMK-hankkeesta ja sen jälkeen jatkuvasta CampusOnline-projektista. Oppijoiden palaute korkeakoulujen yhteisistä digitaalisista opintotarjontoista ja niitä tukevista laatu- ja ohjauspalveluista on ollut kiittävää ja palveluiden käyttäjämäärät kasvavat koko ajan.

On tarpeen kehittää Digivisio2030-prosessin mukaisesti vastaavia toimintoja koko korkeakouluverkoston tutkintokoulutuksen ja jatkuvan oppimisen palveluiden piiriin. Korkeakoulujen ja yliopistojen uusilla toimintatavoilla ja verkostomaisella yhteistyöllä mahdollistetaan korkeatasoinen, koko väestön erilaisiin oppimistarpeisiin sekä elinkeinoelämän kehittämistarpeisiin vastaava korkeakoulutus ja tutkimus.

RAHOITUSJÄRJESTELMÄ JA KOULUTUSVASTUUT

Selonteon luonnos viittaa mahdollisuuksiin tarkastella koulutuksen rahoitusjärjestelmiä ja mahdollisuuksia jossain määrin kehittää niitä yhdenmukaisempaan suuntaan. JAMK haluaa korostaa, että erityisesti koulutusorganisaatioiden yhteistyötä tukevat kannusteet sekä korkeakoulujen että muiden koulutusasteiden välillä tulee olla tulevaisuudessa vahvemmat.

Korostamme sitä, että uudistuksissa ja kehittämistoimissa koulutuksen rahoitusjärjestelmän tulee varmistaa riittävät resurssoinnit toteutuksia varten.

Koulutusvastuiden määrittely nykyisellään on ammattikorkeakoulujen näkökulmasta hyvin professiokeskeistä. On mahdollista, että tällainen ammattikuvaa korostava lähtökohta tulevaisuuden globaalissa ja digitalisoituneessa työelämässä ei vastaa enää todellisuutta. Koulutusvastuiden määrittelyn tulee JAMKin mielestä olla väljempi. Tämä koskee erityisesti ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, joissa tutkintonimikkeet tulee rakentaa muotoon Maisteri AMK. On tarpeen myös kehittää ammatillisesti orientoitunutta tohtorikoulutusta hyödyntäen yliopisto-ammattikorkeakoulu-työelämä -yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulujen autonomista päätöksentekokykyä tulee vahvistaa siten, että korkeakoulu itse voi - alueen elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmista - päättää koulutusvastuistaan ja niiden toteuttamisesta.

Jyväskylässä 22.1.2021

Jussi Halttunen, rehtori